

מרדכי גוטפריד

אברהם קריב ומשנתו

(ליובל הששים)

תנו העתיקה? ממה שחיים במשך אלפי השנים את לב-העם? ותשובה על כך לא קיבל מציבור הסופרים.

קריב הוא מסופרי-רוסיה המעטים, מחבורת הסופרים שהוציאה את אלישע רודין, חיים לנסקי ואחרים, הוא זוכר היטב את צלצול המהפכה ואת התקחת שצעירי-ישראל תלו בה, והוא גם שומע עוד את צלצול הכבלים שירדו על התרבות העברית, שנרדפה על ידי הייבסקציה וכך ראה כיצד עלה הכורת גם על התרבות האידית. בארץ השמש העולה.

שנות-העמל שלו בנעוריו ברוסיה הסובייטית לא עברו בלי להשאיר עליו רושם עמוק, והרי זה מעניין, כי דווקא הוא שגדש לפרשת בקשת ריביוזיה של ספרותנו החדשה, זו הפרשה שבה מתחבט לאחרונה גם ברוך קורצווייל ושעליה רמז בראשונה אליעזר שטיינמאן בחיבור שפירסם עוד לפני שלשים שנה בשם "במזרח הזמן", שבו כבר חדר, נקב וירד סופר זה עד שרשי הרחיבה של ספרותנו החדשה, מצמיחה בימי נ. ה. חייזל ועד לימינו.

בעצם אין א. קריב פורט על נימים ספרות, שירתו שטופה חוויות דימויים, המראים לנו, כי לפנינו משורר בעל-חזון, בעל ניב אמת וניגון שבנפש פייטן שעולם שירתו בנוי מראות-נפש וספרייהמסה שלו הם בעצם רק סמוכים ואסמכתות לשירתו שהיא לוחשת על אוננו: יש עולם מחוץ לעולם הגלוי, ויש מראות הנקנים לא בסוד ההסתכלות, אלא בסודההתגלות.

חתימה מתמדת זו מעבר ל"נגלה" היא אופיינית לפייטן זה, שכל יצירתו נעוצה היוצרת יש מהנביטה האישית האינדיבידואלית שאינה מצוייה עתה בספרותנו.

אין כמדומני בספרותנו איש-מלחמה כמו אברהם קריב המשורר והמסאי, שכלי זינו המיד עליו.

בהמית-לבו הטהורה אין קריב מסוגל להביא את מנדלי, פרישמן וכדומה. הוא מליט פניו ביחידות והוגה בספריהם של קלסיקאים אלה — הם אינם מדברים אל נפשו.

כי שירי-שקיעה הם אלה ליפעתה של היהדות, ואש-מלחמה מתלקחת במשורר קנאי זה וכאחד מ"נטורי קרתא" המודרניים מדבר קריב בספרו "עטרה ליושנה".

במסכת מחשבתו-שירתו מצטרפות שלש החוליות: עבר, הווה ועתיד — לאחת. ובספרותנו החדשה של הזמן האחרון הריהו א. קריב הופעה ספרותית שהיא במקצת מדרש-פליאה.

ברק העינים וגחון-הקול — אלה מיחדים את א. קריב בדברו ברבים וארשת פניו מנכירה לנו את ימי נעוריו של בן-הישיבה ב"סלובודקה אשר דבר בטון הלכבי ובו הרגש-נו, כי לפנינו סופר בעל גיב'אמת היונק מ"מבועי-התורה".

דבריו היו אקטואליים מאוד. ודבריו נגעו בנימה הנכונה לעת שאל את הסופר יהודה בורלא: ובכן, מה לתרגם מיי. ה. ברנר, אולי הערכת עצמנו בשלשה כרכים? ד' אולי דבריו של גבורו ב"מכאן ומכאן"?

והרי התרחש משהו בינתיים, חרבה הגוה לה עם כל המודותיה. יהודה בורלא לא ענה על כך, אך אנו הרגשנו בדבריו של א. קריב כאב-אמת, כאב-נפשו של סופר הרואה כיצד הלאומיות החילונית שלנו פרקה ורקנה את הגועל מערכי-הדת.

וקריב שואל: מדוע זה לא ניתן לנוער ש' לנו ממה שנוצר כשכיות-החמדה של ספרו-